

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა № 82

06.10.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის „ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის“ საავტომობილო გზის კმ 31-ზე, მდინარე წყაროზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობა

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ბორჯომის მუნიციპალიტეტი

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 24.08.2020

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „GEORGIAN BRIDGE CONSTRUCTION“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილია შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის „ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის“ საავტომობილო გზის კმ 31-ზე, მდინარე წყაროზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ბორჯომის მუნიციპალიტეტში. ახალი ხიდის მშენებლობა გათვალისწინებულია „ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის“ საავტომობილო გზის 31-ე კმ-ზე მდ. წყაროზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად (არსებული ხიდიდან 100 მეტრის დაშორებით). საპროექტო ხიდი მშენებლობის შემდგომ მოექცევა შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის „ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის“ საავტომობილო გზის მარშრუტში. არსებული ხიდის დემონტაჟი გათვალისწინებული არ არის. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოესი დასახლებული პუნქტია დაბა ბაკურიანი. წარმოდგენილი სპ ფაილების ელექტრონული გადამოწმების შედეგად დადგინდა, რომ საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოესი დასახლებული პუნქტი მდებარეობს დაახლოებით 1,7 კმ-ის დაშორებით.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, არსებული ხიდის ბურჯები აწყობილია ქვისა და ბეტონის ბლოკებისგან. მალის ნაშენი წარმოდგენილია რკინაბეტონის ფილებით. არსებული ხიდი თავისი პარამეტრებით და ტექნიკური მდგომარეობით არ შეესაბამება

თანამედროვე უსაფრთხოების სტანდარტებს და ვერ უზრუნველყოფს მასზე მოძრავი საავტომობილო საშუალებების უსაფრთხო გადაადგილებას.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ხიდის მშენებლობის ორი ალტერნატივა. პირველი ალტერნატივა ითვალისწინებს არსებული ხიდის რეაბილიტაციას, ხოლო მეორე ალტერნატივა - ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობას. არსებული ხიდის პარამეტრების, არსებული მდგომარეობის, უსაფრთხოების ნორმების, გარემოსდაცვითი უპირატესობის და ტექნიკური საკითხების გათვალისწინებით, უპირატესობა მიენიჭა ახალი ხიდის მშენებლობას.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, სახიდე გადასასვლელის მშენებლობის პროექტი დამუშავებულია საქართველოში მოქმედი სამშენებლო ნორმების შესაბამისად, საპროექტო ტერიტორიაზე შესრულებული საინჟინრო-გეოდეზიური და საინჟინრო-გეოლოგიური საკვლევითი სამუშაოების საფუძველზე.

საპროექტო სახიდე გადასასვლელის სიგრძეა 63,5 მ. სავალი ნაწილის სიგანეა 7 მეტრი. ხიდის მალის ნაშენი შედგება რკინაბეტონის წიბოვან-კოჭოვანი ნაშენებისაგან, რომლის კოჭები დაყრდნობილი იქნება განაპირა და შუალედურ ბურჯებზე. ხიდის ბურჯები მოწყობილი იქნება მონოლითური რკინაბეტონით გაერთიანებული ხიმინჯებით. ხიდი მისასვლელ გზას დაუკავშირდება რკინაბეტონის გადასასვლელი ფილით. ხიდის მისასვლელებთან ორივე მხრიდან მოეწყობა 28 მ სიგრძის ბეტონის ზღუდარები.

სახიდე გადასასვლელის სამშენებლო პროცესი მოიცავს: მიწის სამუშაოებს, ვაკისის მოწყობის უბნებზე ინერტული მასალის შემოტანას სატვირთო მანქანებით, ფენების დამუშავებას ვაკისის ფორმირებისთვის და მოსწორებას, გრუნტის მოჭრის უბნებზე მიწის მოხსნას საჭირო ნიშნულამდე და მოსწორებას მძიმე ტექნიკით; ზედაპირული ფენის მოწყობის შემდეგ გზის მოწყობას და გამოყენებული ლანდშაფტის რეკულტივაციას.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო სახიდე გადასასვლელის მშენებლობის პერიოდში საავტომობილო ნაკადის მოძრაობის შეწყვეტა გათვალისწინებული არ არის. საპროექტო ხიდის სამშენებლო სამუშაოების დასრულებამდე „ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის“ საავტომობილო გზაზე მოძრაობა განხორციელდება არსებული ხიდის საშუალებით.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სახიდე გადასასვლელის მშენებლობის ეტაპზე დაგეგმილია სამშენებლო ბანაკის და სანაყაროს მოწყობა, რომლის ადგილმდებარეობა ამ ეტაპზე შერჩეული არ არის. სამშენებლო ბანაკის და სანაყაროს ტერიტორიის შერჩევა მოხდება ეკონომიკური, ტექნიკური და გარემოსდაცვითი საკითხების გათვალისწინებით.

ხიდის სამშენებლო სამუშაოების შესრულების პროცესში წყალი გამოყენებული იქნება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით. სამშენებლო ბანაკში შესაძლოა მოეწყოს სამარაგო რეზერვუარი, რომელიც პერიოდულად შეივსება ავტოცისტერნის გამოყენებით. სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების შესაგროვებლად ბანაკის ტერიტორიაზე დაგეგმილია საასენიზაციო ორმოს მოწყობა, რომელიც პერიოდულად დაიცლება საასენიზაციო მანქანის საშუალებით.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის განთავსება, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ასევე ბორჯომის მუნიციპალიტეტის მერიის და დაბა ბაკურიანის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობების საინფორმაციო დაფებზე. აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით 2020 წლის 11 სექტემბერს, ბორჯომის მუნიციპალიტეტში, დაბა ბაკურიანის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის ეზოში (ღია სივრცეში) გაიმართა აღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. რომელსაც ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საავტომობილო გზების დეპარტამენტის და ბორჯომის მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები. საჯარო განხილვაზე აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით დამსწრე საზოგადოების მხრიდან შენიშვნები და მოსაზრებები არ გამოთქმულა. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით, სამინისტროში წერილობითი შენიშვნები არ წარმოდგენილა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).**
4. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის აღწერა;
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;

- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ხიდის განთავსების ტერიტორიის ალტერნატიული ვარიანტები და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის **დეტალური აღწერა**;
- ფუჭი ქანების სანაყაროებისა (საჭიროების მითითებით) და სამშენებლო ბანაკის shp ფაილები;
- სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა;
- ინფორმაცია შესასრულებელი სამუშაოების ხანგრძლივობის შესახებ;
- საპროექტო სახიდე გადასასვლელის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები;
- გეომეტრიული პარამეტრების, ხიდის საფარისა და განივი კვეთების შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო მონაკვეთის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
- ინფორმაცია მდინარის კვეთის პარამეტრების, მდინარის საანგარიშო ხარჯის, საერთო წარეცხვის მაქსიმალური მაჩვენებლების შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია მოსაწყობი დროებითი გზის შესახებ (დროებითი გზის პროექტის აღწერა);
- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- საპროექტო გზის მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;
- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება;
- სამეურნეო ფეკალური, სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ნარჩენების შესახებ ინფორმაცია;

საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- **გეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა:**
  - რელიეფი (გეომორფოლოგია);
  - გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
  - სეისმური პირობები;
  - ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
  - საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები;
- **გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება:**
  - ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე;
  - საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;

- ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების (სანაყაროები საჭიროების დასაბუთებით) მითითება და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაციის წარმოდგენა.

4.3 ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- მდ. წყაროს ჰიდროლოგიას;
- მდ. წყაროს საშუალოწლიურ, მინიმალურ და მაქსიმალურ ხარჯებს;
- დეტალური ინფორმაციას მაქსიმალურ ჩამონადენზე, მინიმალურ ჩამონადენზე, მყარ ნატანზე;
- ეროზიული პროცესების შესახებ ინფორმაციას და საჭიროების შემთხვევაში ეროზიის საწინააღმდეგო ღონისძიებებს კალაპოტური პროცესების და ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესახებ;

4.4 ბიოლოგიური გარემო: გზმ-ის ანგარიშში აისახოს, სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე, მათ შორის წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე.

- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ მცენარეებზე, ზემოქმედების შემთხვევაში, ინფორმაცია ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ხე-მცენარეების შესახებ სახეობების და რაოდენობის მითითებით. ზემოქმედება საქართველოს კანონმდებლობითა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცულ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე. ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საკომპენსაციო ღონისძიებებზე, მათ შორის, საჭიროების შემთხვევაში ჰაბიტატის აღდგენის ღონისძიებებზე;
- ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს, ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი;

5 პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- კუმულაციური ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მდ. წყაროზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, მდ. წყაროს დაბინძურების რისკი, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;

- ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის და არქეოლოგიური ძეგლების შესახებ ინფორმაცია და მათზე ზემოქმედების საკითხები (არსებობის შემთხვევაში);
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- საპროექტო გზის განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით).

6. გზშ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- საპროექტო ხიდის ინფრასტრუქტურული ობიექტების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით;
- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო ხიდის ინფრასტრუქტურული ობიექტები, არსებული და საპროექტო ხიდის, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედნები, სანაყაროს ტერიტორია (ასეთის საჭიროების შემთხვევაში);
- გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული უნდა იყოს ისტორიკოსი/არქეოლოგი, რათა გამოირიცხოს მშენებლობის დროს არქეოლოგიური ობიექტების შესაძლო დაზიანების რისკები.

გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილ შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის „ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის“ საავტომობილო გზის კმ 31-ზე, მდინარე წყაროზე

არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობაზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.